

Глава 9.

Седемдесетгодишният Боро, макар и полуграмотен, много е изкусен и умее да вземе отношение и при най-сложни ситуации. Когато няма познания във връзка със ситуацията, той се усмихва и се опитва да схване кое от изложените становища е най-близко до такова, което да се приеме от мнозинството, та се подмазва на неговия творец и с кимане на глава упорито потвърждава, че подкрепя неговото мнение. Прави това толкова убедително, че наистина оставя върху събеседниците впечатление на мъдър човек, който е запознат с темата на разговора, не обича да се намесва, но ясно застава на страната на по-умните.

Никога не е пушел или пиел, не се е и презорвал от работа, но трудно понася беднотията и първите бръчки показват признаците на старостта. През тези четири години той наддава някой друг килограм, поне толкова, колкото да изпъне здравата кожа на селянин и да заличи онези първи бръчки. За облеклото, в началото, когато пристига, се грижи снахата Мери, а тя по изискания си вкус от десетилетия е позната, купува му достатъчно костюми, обувки и бельо и всичко това за нивото на изисканите господа, каквито иначе са тя и Джо, а и Боро трябва да бъде такъв, защото се появява с тях навсякъде, така постъпва и говори в периоди на по-добро здравословно състояние.

С ръст над средния, с гъста и вълниста побеляла коса, както и винаги елегантно облечен, плюс скъпоценния автомобил кадилак, брат на господин Джо, със симпатичния си и винаги добродушен израз на лицето, господин Боро успява да си извоюва място на авторитетен и желан

човек, особено що се отнася до богомолците, обединени около църквата света Троица.

Напоследък за него много се говори, всички го съжаляват заради тежкото заболяване, но и повече заради непочтеното отношение на богатия към бедния и болен помлад брат, както ще се говори. След сключването на брака и първото неделно идване на църква, това отношение ще бъде изразено до такава степен, че Джо ще се уплаши. Още тук ще плаче, а Джо от смъртта на съпругата си Мери често има склонност да плаче. Нито един от приятелите и познатите в църквата не иска да отговори на поздрава му. Десетилетия наред се състезават кой по-напред ще му подаде ръка и ще го потупа по рамото, а сега не му се обажда и най-последният. Сърцето на стареца се къса и той няма сила да вдигне поглед от колелото на инвалидната количка.

Боро е обсипван с поздравии от всички страни, всеки желае да му стисне ръка и да му изкаже думи на подкрепа, бълъскат се около него и създават картина, каквато наблюдаваме около славните спортисти и филмови звезди. Онези, които не са в този момент около него, говорят за него, повтарят думите му, прибавят си и доукрасяват, а всичко това става над ушите на брат му инвалид.

- Благодаря ви, братя и сестри, благодаря, и помогнете ми да защитя заслепения си брат – с насълзени очи Боро повтаря думи, които е обмислял почти през цялата изминала нощ, а тук се стареае и Джо да ги чуе някой друг път.

За Джо най-тежък е онзи момент, когато вижда събрани Джордж, Фред и Леонард със съпругите си, които весело се кикотят и насмешливо гледат в неговата посока. А те са просто опиянени от успеха си, понеже омаловажаването, на което е изложен пред църквата, е плод на техните замисли.

Госпожа Патриша има сериозни основания да се подготви допълнително за първото представление след

сключването на брак. Макар че вече не знае какво няма от тоалетите, допълнително купува и някои дреболии за себе си и Джо. Към своя тоалет добавя по-сериозни тонове, подходящи за привлекателна госпожа край неугледен мъж.

Джо наистина забележимо е възстановил физическия си външен вид, наддал е на тегло, разбира се, всичко благодарение на нея и „женитбата“, затова със специалния масаж и пудрене на лицето, както и с тоалета с по-свежи цветове, тя желае да подчертае неговия напредък и да го представи като по-голям.

Тя замисля да превърне първия неделен обяд в църковната зала в представление, а в главните роли да са възкръсналият Джо и тя край него. Прекалено много вярва в себе си и подценява действието на закваската на своите противници. Претърпява тежко поражение.

Най-голямо фиаско преживява нейната надежда, нейните организирани приятелки, на които разчита, че ще ѝ се притекат на помощ в решителния момент и ще обърнат общественото мнение. За това се договаря с тях предния ден по телефона. Те се и канят така да постъпят, обаче се стъписват от силната враждебност на присъстващите богомолци, затова отначало се колебаят, очакват враждебното отношение към Патриша да стихне, а тъй като такова нещо не се случва, решават дори да не се доближават до нея. Крият се зад групите и я оставят сама на сцената, като се правят, че още не са я и видели.

Осъзнала пълната изолация, двуличната Патриша избира начин, по който да се противопостави на несправедливостта, която ѝ е нанесена, както мисли и както ще говори тя. Като вижда, че покрай нея ще мине една авторитетна старица, застава на пътя ѝ, като иска чрез изненада да изкопчи поне един, но важен поздрав.

- Как сте, госпожо Луция...? – с бодър глас я пресреща Патриша.

- Махнете се от пътя ми, недостойна жено! – отвръща старата дама, без да я погледне.

- Държанка! – добавя една прегърбена баба, която почти не се вижда зад госпожа Луция.

- Държанка! Лека жена! Лешоядка...! – вали порой от остри думи, явно отправяни от ятото под режисурата на Боро.

- Мислех, че Джо ще получи удар от мъка – покъсно ще се оплаква на господин Александър, който наблюдава всичко това отстрани и единствен отива при Джо, поздравява го и с гърба си го защитава от презрителните погледи. Хваща дръжките на количката и влиза с Джо в църквата, докарва го до мястото, където всички предишни години господин Джо е бил на литургиите, и сяда до него. Госпожа Патриша влиза заедно с тях и сяда от другата страна на Джо. Когато службата завършва, Александър откарва Джо в залата за обяд и спира количката до една маса, където седят само двама непознати. Но щом Александър се обръща, те стават и сменят масата. Няма човек, който този ден може от срам да седи на една маса заедно със семейство Зорич, Патриша и Джо.

Джо тези дни е просто нещастен човек с неспокойна съвест и изпълнен със срам, както ще довери на Александър, който не го изоставя, прави усилия да докаже, че не е виновен до степената на общото поведение спрямо него, защото те не знаят неговите истини и неволи, а приемат като сладкиши чуждите лъжи. Обсипва господин Александър и просто го преуморява с постоянно повтаряне на едно и също.

- Ще иска ли попът да ме изповяда и причести? – тези дни този въпрос е най-важният за Джо и подпитва Александър по начин, сякаш именно той решава този въпрос.

- Ще го направи и трябва да го направи! – отвръща Александър, но и сам знае толкова, колкото и Джо. По-ско-

ро, знае по-малко, но говори така, за да го успокои. За Джо това не е достатъчно и ще продължи да пита:

- Защо мислиш, че трябва?

- Попът не е Творецът, нито апостол, не е негова църквата, той е само чиновник на църквата... – Александър е убедителен и Джо започва да се отпуска.

Окрилен от тази подкрепа, Джо един ден телефонира и разговаря със свещеника. Пита го директно ще го венчае ли. Получава непълен отговор, но свещеникът му споменава, че е направил грях с женитбата преди годишнината от смъртта на предходната съпруга, както и с живота в незаконен брак, защото не се е венчал в църква. Венчанието на Джо може да одобри само епископът, попът оставя и надежда. Освен от венчанието, Джо е още повече obsesен от изповядането и причастието, и малкото хора, които все още искат да разговарят с него, са принудени да говорят само за това. Не спи и не яде, бързо и чувствително отслабва, от това госпожа Патриша много ще се загрижи, истински е загрижена и от евентуалната му смърт, без да е осъществила още нито една от целите си. Организира разговор между тримата, с Джо канят и Александър.

- Поповете искат пари, вдигат цената – Патриша е категорична.

- За венчание винаги се е плащало, та защо да не се плати и за това – без колебание, отвърща Джо.

- А ако искат много? – като извива глас, Патриша поставя нов въпрос.

- Ще им дадем колкото искат, ще дадем на църквата, а не на хора... – Джо отново е бърз и ясен

- Трябва да „нагушим“ епископа – тя отива още по-далеч.

- Госпожо Патриша, не преминавайте границата на приличието, оставете епископа на мира... – прекъсва я господин Александър и по този начин защитава Джо, който

в този момент не е в състояние да преценява всичко без силното участие на емоциите.

- Трябва да се преборим за нашия Дундьо, за моя добряк и благодетел... – подскача лицемерната Патриша, и докато говори целува Джо, който вече е с овлажнени очи. – Ще помолим владиката да разреши на попа да ни изповяда, причести и по-късно венчае – изрежда тя и се колебае да прехвърли на Александър главните задължения, свързани с всичко това. Той е само работник по почистване на църковните помещения, несравнимо най-нисък в йерархията, но знае, че той има там авторитет на човек, на когото е позволен достъп до всички хора, свързани с църквата, пък и до онзи над тях – епископа. – Би ли могъл ти да разговаряш...? – тя не може дълго да крие какво е намислила.

- Не! – Александър чувства намерението в зародиш и го пресича, още преди да го е изрекла докрай. А той мисли различно, ще направи опити, които не съответстват на неговото положение, той уважава Джо и е съпричастен към страданията му.

Патриша решително ще поеме курс на овладяване на църковния връх, ще използва всички средства, които има: парите на Джо и бившия му авторитет, както и своята лукавост.

Че поповете и владиката не искат нито да изповядат, нито да венчаят Джо, се говори навсякъде и се изтъкват основания за това. Патриша държи телефона в скута си от сутрин до вечер и се обажда. Успява да накара да я изслушат някои важни хора, както се хвали. Един от тях, Владимир Браун, наистина някога е бил авторитетен и успешен бизнесмен, но годините са му натезали и са го изтикали в периферията, близък е на епископа и се занимава с някои периферни църковни въпроси. Той дава на госпожа Патриша надежда, дори се съгласява да дойде на една вечеря у тях.

- Ако ще искате, господин Джо, епископът да ви позволи да се причестите и венчаете, предварително ще трябва да подпомогнете една хуманитарна акция, отпечатването на една книга – към края на вечерята господин Браун така завършва разговора за парещите проблеми на дома.

- Разговаряхте ли за това с епископа и той ли иска това от мен? – за всеки случай Джо иска да изясни това.

- Разговарях и това, което казвам, е негово мнение – потвърждава господин Владимир.

- Аз никога не съм избягвал даренията, поне това ви е известно, господин Владимире – съгласи се Джо.

- Ще платим! – потвърждава и госпожата.

- Напишете чек за \$10000 за отпечатване на книгата! – следва искането на Владимир.

- Сега нямаме такава наличност – бързо отговаря Патриша от страх да не би Джо да се съгласи на тази непланирано висока сума.

- Ще дадем дарение, но това което искате, е много – не се оставя да бъде смутен Джо, размисля и добавя: – Ами каква е тя тази книга и колко ли ще да струва, щом негово преосвещенство смята, че аз трябва да участвам с тази сума?

- Не съм казал, че епископът иска това – изненадва ги лицемерието на влиятелния и почтен някога Владимир, който сега е на път към изкуфяване.

На следващия ден Джо телефонира на Александър и го моли да се отбие, понеже му трябва за нещо, както се изразява.

- Да дам ли на епископа \$10000, че попът да ме изповяда и венчае? – Джо пита Александър, щом той идва и бързо сяда на един фотьойл.

- В никакъв случай! – Александър е категоричен, добавя: – Ти, Джо, си умен човек и се чудя, че можеш да си помислиш, че на теб този път за това ще ти помогнат пари-

те. Това е грабеж, за който, повече съм от сигурен, епископът и не знае.

Александър наистина е убеден, че така изложеното искане е голяма измама. Добавя:

- Между другото, да ти кажа, чиста случайност, преди няколко дена присъствах, когато епископът даде частно дарение за тази същата книга и на този същия Владимир. Нямах нито желание, нито намерение да подслушвам този разговор, станах неволен свидетел, слушах обяснението на Владимир за нуждите за тази книга и парите за нея.

В дома на Джо е непоносимо поради постоянната кавга между брат му и съпругата му и от Джо зависи пресичането на това. Кани ги на разговор и настоява за толерантност. Започва:

- Патриша, трябва да схванеш, че Боро ми е брат и че досега е бил тук по моя воля и искам да нормализираш отношението си към него, докато е в този дом – изрича той, въздъхва и се обръща към брат си: – Боро, ти знаеш по какъв начин влезе в моята къща и колко се съпротивлявах срещу това. А особено покойната Мери беше против твоето оставане. Ти добре знаеш колко злини нанесе на покойната Мери, колко нанасяш и на мен сега и знаеш колко толерантен бях към цялата ти алчност и всичките ти нападки – господин Джо, доволен от решителността си, казва в заключение: – Ще забравим това и тази вечер ще разговаряме като братя. Бъди обективен и ни отговори. Можеш ли да се грижиш за мен?

- Не мога, болен съм и аз – спокойно отговаря Боро.

- Дал съм ти доста пари, нали?

- Ами за това не ми се говори тази вечер – Боро не желае да говори за това пред Патриша, която все още възприема и третира като външно лице.

- Ти трябва да се върнеш в своята къща и при своите – жена и деца. Освен онова, което си изпратил в Стария

край и което си изхарчил тук, ще вземеш и солидни спестявания от около петдесет хиляди долара, които там няма да можеш да изхарчиш докато си жив – Джо е твърд и пълен с вяра в себе си и своята решителност.

- Аз там нямам къде да отида, това е моята къща – това е твоята и моята къща, тук си оставих живота и това е мое след теб... – Боро вече не може да се сдържи и с малко думи казва всичките си мисли.

- Боро, какво значи това твоето „след мен“, ти вече ме погребваш...? – Джо продължава да е спокоен, но и неотстъпчив.

- Ами мислех после, след като ти умреш, по-стар си... – Боро малко се колебае.

- Боро, обиждаш ме. Хората умират, а не умират годините – тъй като знае лукавството на Боро, Джо е решителен и не отстъпва.

- Братко роден, изгони тази „лека жена“ от къщи, посрами ни, омагьосала те е...! – Боро започва да се вайка.

- Тук, освен нас двамата, присъства и моята съпруга и искам да я уважаваш, а не да я обиждаш – Джо упорито поставя всичко на своите места.

- Каква съпруга, брате Джо, тя е държанка, която е дошла да скара и ограби братята...! – Боро именно това не иска.

- Ама кой е „държанка“?! – пламва Патриша.

Следва кавга и блъскане, след което някак си се споразумяват, ще извикат господин Александър и в негово присъствие и с негова помощ ще продължат разговора. Джо веднага хваща слушалката и набира номера на Александър, и го кани на следващия ден за партия шах. Шахът е важно свързващо звено в отношенията между тях двамата.

По-късно и Патриша се обажда на Александър, но без да разберат двамата братя, и се наприказва, с главен

акцент върху това, че Боро иска да я убие, а и че от такава възможност е заплашен и Джо.

Боро му се обажда от комшиите и настоява да дойде и да защити него от заслепения му брат Джо.

На господин Александър е крайно неприятно да се намесва в отношенията на тези трима души, но смята, че е негово морално задължение да се отзове, още повече като знае, че и Джо, и Боро много го уважават. След като се събират и сядат на масата, Джо преразказва разговора от предишната вечер и моли за посредничество. Веднага в добавка се обажда Боро.

- Братко Александър, помогни на скараните братя, между които неочаквано се появи „леката жена“, за да ги скара и ограби.

- Под един и същ покрив не може да бъдат моята съпруга и моят брат – с насълзени очи продължава Джо. – На мен ми трябва някой, който да ме обслужва. Ако не може брат ми, а той не може, тогава остава единствено съпругата. Брат ми трябва да се върне при своите...

- Никъде не се връщам! – категоричен е Боро.

- Не искаш да си ходиш, нали?! – писва Патриша.

- Ти да мълчиш! – с колкото има глас се опитва да се извика Джо.

- Защо да мълча? Това засяга мен – не млъква тя и продължава: – Няма да мълчи съпругата ти пред насилника! – става и вика: – Ти се боиш, защото физически не можеш да се противопоставиш, а той използва това, заплашва и теб, и мен. Аз ще му се противопоставя на този нещастник... – окуражена от физическата защита на Александър продължава: – Ще извикам полиция, ще им кажа, че ни малтретира и ще изискам да го депортират в неговата страна. Той няма документи, той живее нелегално в тази държава...

- Ама кого ще депортираш ти, държанко долнопробна, лешоядко проклета... – скача Боро и се устремява към нея.

- Поканихте ме, господа, и ти, Джо, и ти, Боро, и ти, госпожо Патриша!? – Александър повишава тон, а след това продължава по-спокойно: – Госпожо Патриша и господин Боро, защо, докато говорите, скачате на крака, нали за разговор трябват глава и ум, а не крака и юмруци, и полиция... – прави пауза и решително продължава: – Поканихте ме като приятел. Не се отзовавам с удоволствие на покани, направени по такъв начин, но дойдох и искам да чуете какво мисли вашият приятел за всичко това – обръща се към Боро: – Боро, ти си болен човек и не си в състояние да се грижиш за брат си. Това е факт и от него не може да се избяга. Джо е зависим човек и не може без гледач, и това е факт. Той има съпруга, която може да се грижи за него и поради това, по този начин и при тези обстоятелства, той има...

- Каква съпруга, брате Александър. Държанка! „Лека жена“! – прекъсва го и започва да се вайка Боро.

- Държанка може да бъде само жена, а не мъж – Александър преднамерено обръща нещата.

- Държанка, каква ти жена, тя е само „лека жена“! – съска Боро.

- Слушай, Боро, ако мислиш да се разговаря с теб, трябва да тръгнеш от истината, а тя е, че Джо е женен човек, а тази негова съпруга, била тя държанка или не, е съпруга на Джо, и това със сигурност е истина – Александър поглежда остро и се кани да продължи, но Боро подскача на крака и вика:

- Техният брак е унищожен!

- Няма да бъде унищожен, но дори и да стане така, поне дотогава се дръж като гост на брачната двойка Патриша&Джо! – остро поставя проблема и изрича Александър.

- Ама и ти като тях, против мен?! – поразен, Боро казва полугласно.

- Ако тази брачна двойка единодушно настоява да напуснеш дома им, трябва да го напуснеш – Александър е недвусмислен. – Освен това, да ти напомня, ти си болен човек и на теб ти е необходима топлината на твоя дом, който си създавал четири десетилетия. Ти трябва да отидеш в своето гнездо и тук няма никакво съмнение, че това ще се осъществи. Доброволно или доброзорно, по споразумение или принудително. А за теб специално по-добре би било да е по споразумение – с това Александър напълно се изяснява по въпроса с Боро, който окончателно се примирява, затова Александър може да продължи по-спокойно: – Слушай, Джо, колкото и да сме приятели, ще ти кажа и неприятни неща. За съжаление, Боро трябва да се върне къщи, за това и двамата сме съгласни. Но не сме на едно мнение за начина, по който трябва да си отиде. Той не трябва да си отиде, защото така иска Патриша, която токущо се е появила. Той трябва да си отиде затова, че е престанала да съществува причината, поради която е бил тук четири години, а тя е, че е имал физическа възможност и желание да се грижи за своя болен брат. Той вече не може да върши това заради своето заболяване. Това е причината да си отиде. И това че ти искаш такова решение, също е причина, защото ти си взел онова решение, когато си го приел в къщата си. Значи, Боро трябва да си отиде, но Боро трябва и да бъде справедливо обезщетен. Имаш възможност и трябва почтено да го обезщетиш.

- Братко родни, той иска да ме изгони с петдесет хиляди долара, за четири години... – отново Боро не може да не се обади. Добавя: – Почтено ли е това, колко бих могъл...?

- Колко е почтено?! – пита с е и Александър. – Колко е почтено, честно да ти кажа и аз не знам. Но ще ти кажа онова, което знам. Аз работя за малко повече от хиля-

да долара месечно. Работата ми е тежка. Когато си покрива разходите за жилище и храна, можеш и сам да пресметнеш, какво бих могъл да спестя за четири години. Оттук може да се направи заключение и за другата страна на почтеното. Но за сумата няма да говоря, понеже не знам каква сума би била справедлива. Джо знае по-добре това и аз бих прехвърлил това на неговата съвест, само на неговата. А аз не се съмнявам в съвестта на Джо – а тогава Александър се обърна към госпожа Патриша, която е изненадана от неговите ясни и решително изказани мнения: – А що се отнася до госпожа Патриша, нещата ги виждам така. През тези два месеца се грижеше за Джо по най-добрия възможен начин, и много съм щастлив, че Джо се ползва от такова внимание. Той се прероди, в много по-добро физическо и психическо състояние е, отколкото беше преди нея. Това е необорима истина, която е известна еднакво и на четирима ни. Ако продължи да се държи така, бъдете сигурни, Джо ще бъде най-щастливият старец на тази планета. А дали ще продължи, ще бъде свидетел на това, ще я следя и ще защитавам интересите на своя приятел и добрия човек – прави пауза, сякаш се двоуми, дали да продължи, и продължава: – Боро ще каже, сниши се и се подмазва „леката жена“, докато не се докопа до онова, заради което е дошла. Тази опасност е реална, но на Джо му е добре с нея и нека ѝ дадем шанс да докаже онова, което обещава, че докрай ще се грижи за него професионално, съвестно и нежно и с любов към добрия старец. Аз казвам нека да дадем шанс на нея, а имам пред вид, че шанс даваме на Джо, който вярва на тази жена и иска да поеме този риск. Всъщност, честно казано, Джо няма, или поне засега няма, по-добро решение. Изпита на гърба си старческия дом, бях му свидетел и затова сега мисля така, бяха свидетели и всичките му други приятели, които тогава не си мръднаха и пръста, за да му помогнат, а сега гръмогласно тръбят тре-

вога, в хор искат защита на господин Джо, но истината е, че ги е грижа за имуществото на Джо...

От това становище на Александър нито една от страните не е доволна, Джо не мисли, че Боро заслужава повече, отколкото той му е определил, Патриша мисли, че на Боро не трябва да се даде нищо, заради враждебното му поведение към Джо и неговата съпруга, а Боро от нищо не е доволен, освен да се изхвърли Патриша от дома, понеже изобщо не може да я възприеме като съпруга на брат си, за него тя е само държанка и натрапница.

След зачестилите молби на господин Джо и госпожа Патриша, чрез посредници, да ги приеме епископът на разговор, както и още по-силния натиск от страна на Боро да приеме на разговор двамата братя, Джо и него, както и да ги помири, епископът прави консултация с най-стария свещеник, поп Захарие, който също многократно е атакуван и от трите заинтересовани страни. Съгласуват мненията си по всички въпроси и се договарят те двамата заедно да разговарят с братята – без присъствието на жената.

И тази среща не минава без неприятности – на срещата идва и непоканена госпожа Патриша, като оправдава постъпката си с неспособността на Джо да говори. Не ѝ позволяват да остане и тя няма да прости това на епископа.

Интересно е и предшестващото договаряне между попа и епископа, епископът мисли така:

- Джо е болен и немощен човек, затова дори и да върши нещо, което е в разрез със законите на светите отци, ние трябва да го разберем и като истински братя по вяра да му простим, естествено, ако покаже истинско покаяние. Него можем да изповядаме и причестим.

- И аз мисля така – съгласява се попът, който е известен с това, че рядко следва твърдо линията на по-високата йерархия.

- Нейните мотиви и действия не са в съответствие с християнското учение – продължава епископът и добавя: –

Мисля, че трябва да ѝ откажем причестяване, докато не се уверим, че е стигнала до покаяние.

- И според мен е така – и вторият път се съгласява поп Захарие.

Когато стигат до въпроса за венчанието, което отначало отказват, захващат разговор за госпожа Патриша, жената, която ненадейно се появява в тяхната енория и епархия и за която нищо не знаят.

- А може би, ваше преосвещенство, грешим за тази жена. За нея нищо не знаем, а я осъждаме, докато сериозни хора твърдят, че много добре се грижи за Джо.

- Грижи се добре, това е истина, но докога? – епископът не се съгласява с мнението на попа.

- Аз казвам, че за жената не знаем!? – в попа проработва нуждата да оспори становището на по-високата йерархия, много държи на епископа, но повече държи на своето мнение.

- Селско дете си, както и аз – както винаги, тихо и отмерено, продължава епископът, – и добре знаеш колко трудно се подковава жребец и колко хора трябва да го държат. А как мислиш, колко ли трудно ще е да се подкове жребец върху лед?

- Е, не съм и мислил досега за това – гърлено се засмива попът и продължава: – Мога само да си представя на какво ще прилича.

- А можеш ли да предположиш, прости ми Боже, какво би представлявало подковаване на дявола върху лед? – епископът продължава шеговито.

- Е, тук би била безсилна и федералната полиция – шегува се и попът.

- Ами виж, приятелю мой и брате в Христа, жената, за която говорим, сама би била в състояние да подкове дявола върху лед.

Поп Захарие дълго ще носи в съзнанието си тези образни думи на епископа и това ще му бъде мотивът да

наблюдава и следи тази жена чрез представата, която другите хора нямат.

Срещата на братята при епископа протича по най-добрия начин. Съгласувано е Боро да се върне при семейството си със сто хиляди долара.

Следва още една среща, за която упорито настоява госпожа Патриша. Епископът, пак с поп Захарие, се отзовава и дори посещава техния дом. Въпреки цялото внимание, което показва домакинята, тя не може да не се намеси, не е доволна от споразумението между братята:

- Аз нищо не бих му дала, щом е такъв – повтаря тя, пък и тази вечер започва с това.

- Сестро Патриша! – смирено започва епископът: – Братята са си братя, ако братята са се споразумели така, то сте длъжна да уважите това...

- Не е изкарал тези пари, не се интересува от брат си, а от парите – прекъсва тя преосвещенството.

- А от какво се интересувате вие, драга госпожо, от любов може би?! – спокойно продължава епископът.

- Аз обичам своя Дундьо... – пак го прекъсва, и като казва това, се изкикотва.

- А-а, обичаш го, а!? – гърми басът на поп Захарие.

- Обичам! – казва тя и с още по-висок глас.

- Ами къде го намери него, толкова богат, болен и стар? Как не намери мен, такъв снажен, и не се влюби в мен? – продължава да гърми басът на поп Захарие.

- Вие сте женен човек. Срамота. Не съм ти „свалячка“. Срамота, женен и поп при това – не се оставя обидената Патриша.

- А ти си онази, дето върху лед дявола подковава! – измърморва попът в брадата си, хвърля поглед към епископа, за когото са предназначени тези думи, и млъква.

Джо е изповядан и причестен, а на госпожа Патриша е лишена от това право. Венчанието е одобрено, но този въпрос няма да се разглежда, докато не мине годишнината

на покойната Мери. С тези събития Джо успокоява съвестта си и продължава да се оправя.

Скоро Джо се издължава на брат си Боро, изплаща му договорените сто хиляди долара, в дома си организира прощална вечеря, на която се отзовава и епископът, и му пожелава добро здраве и дълъг живот.

Боро заминава за задоволство на Джо и за възторг на Патриша. Окончателно е елиминирала главния наследник и опасността от постоянна физическа заплаха, но още след два часа съска от злоба, защото Боро е взел със себе си всички важни документи на Джо, завещания и списъци на ценни книжа и имущество.

Боро, докато е в дома на Джо, постоянно предизвиква гръмогласни свади, свистят заплахи и физически атаки, а с неговото заминаване настъпва спокойствие, възцарява се ред и мир, и любов, която госпожа Патриша „издига до платоническа“. Джо вече не може да си почива, ако не е облегал глава на гърдите или в скута на Патриша, а тя го гали, почесва и непрекъснато го целува. Действително, Джо се чувства съживен и има онова, за което копнеят всички хора на планетата – любов и богатство.

Трябва да разберем болния Джо, когато изпитва такава радост от спокойствието вкъщи. Брат му насажда такъв страх в неговата съпруга, че преди да замине съществува реална опасност тя да си събере багажа и да отиде при някой друг старец, може би по-млад и по-богат. Джо си мисли, че е почувствал у нея това колебание и истински се плаши.

С атаките си Боро заплашва и Джо, понякога размахва и юмрук, а е достатъчно само веднъж да го стовари върху това крехко тяло. Джо се бои, убеден е, че Боро е в състояние да извърши такова деяние, защото вече го е гледал, докато бие покойната Мери. Освен този страх, в него се е насадил и един много по-силен.

Джо е вярващ, но и много суеверен човек. Източници на неговите страхове са нощни обитатели, духове, вещици и върколаци. От срещата с върколак и стреса, който преживява край Тошовия кладенец като момченце, изобщо не може да се освободи от тази напаст, която продължава да го тормози в сънищата. С порастването сънищата стават по-редки, но с остаряването се подновяват, а откакто става немошен и без възможност да си служи с краката (от върколака край Теодоровия кладенец се спасява именно с бързината на краката си), сънищата го довеждат до лудост. И което според него е най-зле, малко спи и в тъмните нощи, докато е в полусън, постоянно го издебва върколак, а преди това го издебват духове. През деня съзнава, че това са илюзии, но нощем разумът не може да ги преодолее и Джо не може да се преборва с тях. Върколака от детството си видя за втори път непосредствено преди заминаването на Бора, оттогава не му излиза от ума и, след като се спусне мрак, дори и за минута не смее да остане сам въщи. Боро тогава му се присмива, а госпожа Патриша се притеснява, защото вече никъде не може да отиде без него, дори и до най-близкия магазин.

В глуха доба, веднага след полунощ, тогава, наистина трябва нещо да се случи в дома на семейство Зорич. Предизвестява появата си с неясни звуци, следва бурно завихряне, претичване, клатене, скърцане и събаряне на мебели и хлопване на врати. Джо се разсънва, примира от страх и ясно вижда върколака. Патриша също вижда нещо да се движи, а Боро вижда дух.

На разсъмване всичко в жилището е в безпорядък, никъде нищо не е останало на мястото си. Обитателите на къщата с часове седят, обзети от страх и изумление. Не помагат и таблетки за успокоение. И тримата разказват какво са видели и как са прекали нощта, като гадаят причините и последствията. Боро отстоява своето обяснение на феномена.

- Това беше духът на покойната Мери, която и в гроба няма спокойствие. Дойде да ни предупреди да изхвърлим от нейната къща и нейното легло държанката...

Джо това предположение приема като възможност и още от първия сумрак трепери пред връхлитането на нощта и възможното повторно посещение на духа.

И Патриша истински се уплашва, край нея е неподвижният ѝ мъж и настроеният ѝ като разбойник девер, който е в състояние да я помете заедно с духа. Понеже духът е подло подготвената му клопка за Джо, той знае за тази натрапчива идея на Джо от детството.

След заминаването на Боро Джо започва да се освобождава и от този загнездил се дълбоко в душата му призрак.